

23.4.2024

Essi Thesslund

Pro-tukipiste ry

Uhripoliittinen toimenpideohjelma: rahoitustyöryhmä

Pro-tukipiste ry:n vastaukset järjestöjen tuottamia rikoksen uhrien tukipalveluita koskien (ihmiskaupan uhrin)

Järjestön tuottamat rikoksen uhrien tukipalvelut

Mitä tukipalveluja järjestönne tai jäsenjärjestönne tarjoaa rikoksen uhreille? Mille uhriryhmille palvelut on suunnattu?

Pro-tukipiste ry on sosiaali- ja terveysalan järjestö, jonka tehtävänä on edistää kaupallisesta tai vastikkeellisesta seksistä tuloja/muita hyödykkeitä hankkivien tai ihmiskaupan uhrin asemassa olevien, 18 vuotta täyttäneiden, yhteiskunnallista asemaa sekä perus- ja ihmisoikeuksia. Pro-tukipiste tarjoaa nimettömiä, luottamuksellisia järjestöpalveluita sekä tekee asiantuntijatyötä kohderyhmiensä aseman edistämiseksi valtakunnallisesti.

Tähän kyselyyn Pro-tukipiste ry vastaa pydytysti ihmiskaupan uhrien parissa tehtävän järjestötyön näkökulmasta. Pro-tukipiste ry katsoo, että järjestön rooli ihmiskaupan uhrien oikeuksien ja aseman turvaamisessa liittyy ensisijaisesti kaupallisesta seksistä tuloja saavien aikuisten tavoittamiseen ja heidän avun ja palveluiden tarpeiden tunnistamiseen. Palvelumme ovat tarkoitettu kaikille, sukupuoli- tai seksuaali-identiteettiin, kansallisuuteen tai muista taustatekijöistä riippumatta.

Kohderyhmästä

Pro-tukipisteen tavoittama asiakaskunta on moninaista: osa on omaehtoisesti seksuaalipalveluita myyviä seksialan ammattilaisiksi itsensä mieltäviä, osa myy seksuaalipalveluita olosuhteiden pakosta ja osa on ihmiskaupan uhrin asemassa.

Kohderyhmälle haavoittuvaista asemaa tuottavia asioita ovat esimerkiksi prostituutioon yhä liittyvä vahva sosiaalinen stigma, pelko paljastumisesta, yksilöiden epävarmuus omista oikeuksistaan ja asemastaan sekä kielelliseen ja kulttuuriseen erillisyyteen ja yksinäisyyteen liittyvät tekijät. Samat tekijät voivat altistaa väkivallan, mukaan lukien ihmiskaupan riskeille.

Pro-tukipiste

Järjestön toimintaidea rikosten uhrien palveluiden suhteen on, että järjestön matalan kynnyksen palveluihin ja yhteisölliseen toimintaan (ohjatut vertaisryhmät; järjestön ylläpitämä verkkofoorumi) tavoitetaan laaja-alaisesti kaupallisesta ja/tai vastikkeellisesta seksistä tuloja saavia ihmisiä. Heidän joukostaan Pro-tukipisteen työntekijät, sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset, tavoittavat myös väkivallan, kuten ihmiskaupan uhriksi joutuneita ihmisiä. Pro-tukipisteellä on ollut vuosittain noin 7–15 ihmiskaupan uhriksi tunnistettua asiakasta. Vuonna 2023 asiakkuudessa oli 7 ihmiskaupan uhriksi tunnistettua asiakasta. Muiden väkivallan muotojen uhreiksi joutuneita oli vuonna 2023 10 henkilöä.

Pro-tukipisteen palveluista

Pro-tukipisteen fyysiset palveluyksiköt ovat Helsingissä, Tampereella ja Turussa. Lisäksi järjestö tavoittaa kohderyhmäänsä verkko- ja puhelinpalveluna sekä mahdollisuuksien mukaan jalkautuen eri paikkakunnille. Keskeinen palvelu ja työmuoto on etsivä työ verkossa ja fyysisissä ympäristöissä, joissa Pro-tukipisteen kohderyhmä esim. hakee kontaktia seksuaalipalveluiden ostajiin (verkkofoorumit, liiketilat jne.). Lisäksi etsivää työtä tehdään muissa ympäristöissä, joissa on mahdollista tavoittaa Pro-tukipisteen moninaista kohderyhmää (esim. asunnottomien tai päihteitä käyttävien päiväkeskukset). Järjestön toimintaa rahoittavat STEA, Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsingin, Tampereen ja Turun kaupungit.

Pro-tukipisteen palvelut ja toiminta sovitetaan kunkin kohtaamamme yksilön tarpeisiin. Työyhteisömme on moniammatillinen sekä monikielinen ja -kulttuurinen. Työntekijämme ovat saaneet koulutusta esimerkiksi ihmiskaupan tunnistamiseen ja rikosten uhrien oikeuksiin liittyen, ja heillä on kokemusta ja osaamista vaativista sote-alan asiakastyön teemoista. Kaikille työntekijöille kertyy osaamista kaupallisen ja vastikkeellisen seksin alan moninaisuudesta ja olennaisista ilmiöistä ja rakenteista kohderyhmien asemaan liittyen. Laaja-alainen ymmärrys kaupallisen seksin alasta on Pro-tukipisteen näkemyksen mukaan hyödyksi esimerkiksi ihmiskauppaan viittaavien asioiden tunnistamisen kannalta.

Keskeisiä ammatillisia palveluita ja tukityön muotoja, joiden tarve määrittyy yksilöllisesti, ovat palveluohjaus, keskusteluapu, seksuaaliterveysneuvonta sekä seksiteitse tarttuvien tautien testit. Osa toimintaan hakeutuvista hakee kontaktia muihin samassa tilanteessa oleviin; niin sanottu vertaisohjaus, eli tutun mukana palveluihin ohjautuminen on myös yleistä.

Moni ihmiskaupan uhri hyötyy edellä kuvatuista Pro-tukipisteen ”yleisemmistä” järjestöpalveluista. Vaikeissa tilanteissa olevien kanssa, kuten joissain tilanteissa ihmiskaupan uhrien kanssa, tehdään jossakin asiakkuuden vaiheessa myös niin sanottua

Pro-tukipiste

kriisityötä. Kriisityössä voidaan tarjota muun muassa traumainformoitua keskusteluapua ja palveluohjausta vakauttavalla työskentelyotteella. Joissain harkinnanvaraisissa tilanteissa järjestö voi tarjota akuuttia materiaalista apua, kuten hygienia-, ravinto- ja vaatetustarpeisiin tai turvallisen lyhytaikaisen majoituksen (tämä rahoitetaan lahjoitusvaroista).

Palvelut rikoksen uhreille

Ihmiskaupan tai muunkaltaisen väkivallan uhriksi joutuneille tarjotaan mahdollisuuksia oman elämäntilanteensa ja väkivaltatilanteen/-tilanteiden jäsentämiselle, kerrotaan asiakkaan tahdissa mahdollisuuksista avun hakemiseen ja rikoksen uhrin oikeuksista sekä keskustellaan akuutista turvallisuudesta ja muista tarpeista. Tarvittaessa käytetään tulkkia.

Asiakkaita informoidaan mahdollisuudesta konsultoida anonyymisti poliisia (erityisesti ihmiskauppa- ja paritustapauksissa, sovittu HP poliisin IHKA-ryhmän kanssa) ja tarpeen mukaan hankitaan asiakkaalle pätevää juridista neuvontaa tai ohjataan hänet juristille. Jos asiakkaan tilanteessa on kyse ihmiskauppaviitteistä, käydään asiakkaan tahdissa keskustelua ihmiskaupan uhrien auttamisesta (mm. ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä) sekä esimerkiksi oleskeluoikeuden laillistamisen mahdollisuuksista.

Asiakkaan tarve yksilölliselle tukityölle, sen intensiteetille ja kestolle on yksilöllistä. Koska Pro-tukipiste tarjoaa matalan kynnyksen palvelua, on ajatuksena, että ihmiskaupan uhriksi tunnistetulle asiakkaalle löydetään hänen tarpeitaan vastaavat palveluohjaustahot (esim. hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveystyöt, ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä, juristit, muiden järjestöjen rikosuhripalvelut jne.), joihin asiakkaan kiinnittymistä tuetaan hänen tarpeidensa mukaan. Näin pyritään välttämään tilannetta, jossa asiakkaat eivät etene järjestön palveluista, jolloin riskinä on järjestön matalan kynnyksen ja tavoittamisen toimintaideoiden vaarantuminen. Näin ollen yhteiskunnan eri sektoreiden ja palvelujärjestelmien resurssit ja palveluiden aito saavutettavuus vaikuttavat Pro-tukipisteen toimintaan, myös ihmiskaupan uhrien kanssa.

Resurssit

Pro-tukipiste on saanut STEA:lta avustusta Ihmiskaupan vastaiseen työhön vuodesta 2007 alkaen. Vuodesta 2024 alkaen Pro-tukipiste tekee ihmiskaupan vastaista työtä osana Väkivallan vastaisen työn työmuotoa. Väkivallan vastaisen työn tiimissä toimii kaksi työntekijää; työ on valtakunnallinen asiakastyön sekä asiantuntijatyön yhdistelmä. Väkivallan vastaisen työn tiimi toimii järjestön alueellisten yksiköiden (Helsinki, Tampere, Turku) työntekijöiden asiantuntijatukena (konsultaatiot, työparityö) väkivaltatilanteisiin,

Pro-tukipiste

kuten ihmiskaupaan, liittyvissä asiakkuuksissa. Asiakkuudet ovat alueyksiköissä, mikä vähentää toiminnan haavoittuvuutta ja liiallista henkilöitymistä. Alueellisten yksiköiden ja yhteistyötahojen kanssa tehdään myös haavoittuvassa asemassa olevien yhteisöjen kanssa väkivaltaa ennaltaehkäisevää työtä.

Väkivallan vastaisen työn tiimi vastaa rikosten uhrien oikeuksiin, palvelutarjontaan ja kohderyhmän asemaan liittyvien väkivaltailmiöihin liittyvän asiantuntemuksen ylläpitämisestä ja jakamisesta järjestön sisäisesti ja sidosryhmätahoille (muut järjestöt, viranomaiset, rikosprosessitoimijat jne.).

Järjestön näkemykset tarvittavista toimenpiteistä

Miten rikoksen uhrien tukipalvelujen koordinaatiota ja yhteistyötä voisi parantaa?

Pro-tukipiste katsoo, että monialaiset ja -sektoriset työryhmät eri tasoilla (valtakunnallisella ja alueellisilla tasoilla) ovat olleet toimivia foorumeita esimerkiksi ihmiskaupan vastaisen toiminnan ja uhrien asemaan liittyvän dialogin ja kehittämistyön kannalta. Koska erityyppiseen väkivaltaan liittyviä rakenteita, velvoitteita ja työryhmiä on useita, tulisi pohtia rakenteiden/koordinaatioiden teemoittelua ja yhdistämistä, sillä useat väkivallan muotoihin liittyvät kysymykset ovat limittäisiä ja yhdistämisestä voisi olla synergiaetua. Keskitetty koordinaatio on nähdäksemme ollut edellytys monisektoristen ja monitahoisten teemojen eteenpäin viemisessä esim. ihmiskaupan vastaisessa toiminnassa.

Mitä ehdotuksia toimenpiteiksi uhripoliittiseen toimenpideohjelmaan tulisi näkemyksenne mukaan sisällyttää rikoksen uhrien yleisten ja erityisten tukipalveluiden rahoituksen turvaamiseksi ja rahoitusvastuiden edelleen selkeyttämiseksi?

Pro-tukipiste näkee ihmiskaupan ja muunkaltaisen väkivallan uhrien aseman ja palveluiden kannalta kriittiseksi yhteiskunnan eri palveluiden niin sanotun perustyon rahoittamisen niin hyvinvointialueilla, valtion palveluissa/prosesseissa kuin sote-järjestöissäkin. Nykytilanteessa tiedossa olevat säästöt ja leikkaukset uhkaavat järjestöjen toimintaedellytyksiä. Yhteistyökumppaneiden ja Pro-tukipisteen toiminnan kannalta yhteiskunnallisella kokonaisuudella on merkitystä. Rikosten uhrit tarvitsevat muutakin kuin rikosuhripalveluita.